

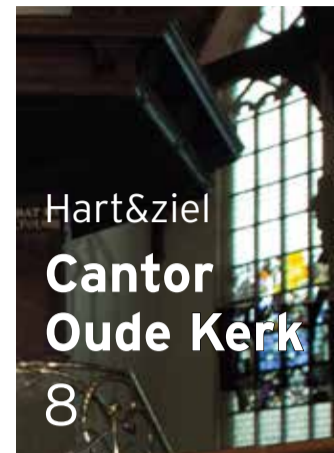
Kerststal
Keizersgrachtkerk

2

De wijzen
uit Oost

3

Hart&ziel
Cantor
Oude Kerk

8

Krachtig Kind: Kerst020

Raphaël, Hannah en Yentl: kerststerren

'Krachtig Kind' is de titel waarmee de Protestantse Kerk Amsterdam dit jaar aandacht vraagt voor het kerstfeest. Het kind in de kribbe krijgt klinkende namen, 'vredevorst', 'goddelijke held', de verwachtingen zijn hooggespannen, maar tegelijk is dit kind ook een kwetsbaar kind. In drie filmpjes spelen drie kinderen van vandaag de dag een hoofdrol. We zien hoe zij juist in hun kind-zijn, krachtig zijn. In hun zorg om kwetsbare mensen, in de onbevangenheid waarmee ze zich door de wereld bewegen, in hoe ze open staan voor wie er niet bij horen. Wie zijn ze? We stellen ze aan u voor.

Alfard Menninga

Yentl (8)

Op de ochtend van de opnames speelde Yentl (8) nog een potje Monopoly met haar vader. Maar ineens kreeg ze een telefoontje dat een van de hoofdrolspelers van de kerstfilmpjes ziek was geworden. Natuurlijk wilde ze best invallen, want Yentl speelt graag toneel. Behalve dat ze op school toneelless krijgt en op musicalles zit, is ze ook de grappigste van de klas. 'Als iemand verdrietig is, ga ik opeens iets doen en dan vindt de ander dat grappig. Maar ik begrijp eigenlijk niet echt waarom.'

Ik heb ze ook geholpen met hun huiswerk

In het filmpje speelt Yentl een meisje dat met kerst twee vluchtelingen uitnodigt om mee te eten. Ze hebben geen geldige verblijfspapieren en daardoor geen huis. Zelf zou ze dat niet zo snel doen. 'Want dat zouden mijn vader en mijn moeder niet zo leuk vinden. Kerst is namelijk voor het hele gezin en dan willen we wel echt even met het hele gezin zijn. In onze straat komt dit ook nooit voor. Maar deze zomer zijn we met het hele gezin naar Tanzania geweest, naar weeshuiskinderen. De oom van mijn moeder heeft daar namelijk een weeshuis en wij wilden de kinderen opvrolijken, want ze zijn daar heel arm.'

Ik heb bijvoorbeeld spelletjes met ze gedaan, zoals tikkertje en verstoppertje. Ik heb ze ook geholpen met hun huiswerk. De kinderen moeten daar om vijf uur op, terwijl hun school pas om acht uur begint. Ze zijn al om drie uur klaar, maar ze komen pas om zes uur thuis en soms zelfs nog later. Want ze moeten heel lang in de schoolbus zitten, die heel ver omrijdt.' Eigenlijk vindt Yentl dat deze kinderen een eigen schoolbus moeten krijgen.

Hannah (7)

Hannah (7) heeft misschien wel de spannendste rol van allemaal. In haar filmpje danst een meisje op de muziek van een straatmuzikant bij het Rijksmuseum. En zij speelt dat meisje! Gelukkig houdt ze van dansen en zou ze wel op balletles willen. Ook toneelspelen kan ze al. In een voorstelling van de BSO mocht zij een rol spelen. In de liedjes moesten ze zelfs twee keer heel hard 'hou je bek!' zingen, iets dat normaal nooit zou mogen.

Het plagen stopte

Net als bij Raphaël mag er ook bij Hannah in de klas wel eens een kind niet meedoen. Maar daar hebben ze een goede oplossing voor bedacht. 'Twee kinderen gingen samen spelen. Eerst mocht ik niet meedoen en de andere kinderen ook niet. Alle kinderen die niet mochten meedoen, gingen toen samen spelen. Daarna gingen we het koppelen, zodat we allemaal met elkaar gingen spelen.'

Lees verder op pagina 2

foto: Jürgen Caris

Yentl is een van de kerststerren van de kerstcampagne Kerst020.nl dit jaar.

Maria en Jozef zweven door de kerk

Eigentijdse kerststal in Keizersgrachtkerk in adventstijd

Guido Attema

Enkele eeuwen na de stichting van de eerste kerken, ontstond de traditie om met kerst een kribbe op of naast het altaar te zetten. Nog altijd komt tijdens de katholieke kerstavond mis de priester met een kindeke Jezus-pop de kerk binnen lopen. Het kindje Jezus krijgt in de lege kribbe, te midden van de andere figuren uit de stal, een plek.

Naar verluidt was het Franciscus van Assisi die in 1233 voor het eerst een levende kerststal liet maken, om zo voor de armen het verhaal dichterbij te brengen. Sindsdien is de traditie wijd verspreid geraakt. Ook al blijft in onstaansland Italië de hype het grootst. Veel steden wedijveren daar ieder jaar om de mooiste kerststal. In een stad als Napels is het niet gek wanneer er hedendaagse figuren in de stal worden gezet, zoals de paus, de president of Sophia Loren.

Eigentijdse kerststal

Deze trend werd jaren geleden overgenomen door de gemeenschap in de jezuïetenkerk van Heidelberg, waar gemeenteleden samen met kunstenaars, vluchtelingen en gevangenen een eigentijdse kerststal maken. Ellen Haagsma van de Keizersgrachtkerk bezocht vorig jaar met haar man de kerststal. 'We waren allebei zeer onder de indruk. Met als thema "Doe als God, word mens!", hadden de betrokkenen een stal gemaakt waarin Nelson Mandela naast de kribbe stond, op de achtergrond werd opgeroepen tot amnestie voor Edward Snowden. Je zag personen als Stephen Hawking, de paus, Joachim Löw, de voetbalcoach van het Duitse elftal, maar ook mensen - gevangenen? - die uit raampjes klommen, vluchtelingen die in zee zwommen. De boodschap van Kerstmis kwam zo ontzettend binnen. Wie verwacht ik te worden als mens? Wat neem ik mee naar het nieuwe jaar en wat laat ik los?

Makers van de eigentijdse kerststal in de Keizersgrachtkerk.

Zoals de vluchtelingen in deze stal heel concreet aangaven dat ze hun habitat moesten loslaten, maar hun herinneringen in hun hart meenamen. Wij besloten aan onze kerk, de Keizersgrachtkerk, voor te stellen in dezelfde trant een eigentijdse kerststal te maken.'

Doe als God, word mens!

Mens worden in deze tijd

Zo geschiedde. Elf gemeenteleden die graag actief betrokken wilden zijn bij de ontwikkeling, trokken zich enkele dagen terug in het klooster van Huissen. Onder begeleiding van beeldend kunstenaar Rosa Johanna dachten zij na over de vraag hoe je in navolging van God mens kunt worden in deze tijd. 'Iedereen nam iets mee waaraan hij hierbij dacht', ver-

volgt Haagsma. 'Voor mij was dat een foto die ik laatst in een museum zag. Hierop stond een reusachtig standbeeld, Boy, van de Australische beeldhouwer Ron Mueck. Je ziet een hurkend jongetje. Hij kijkt letterlijk over de bezoekers uit. Daaruit spreekt voor mij dat een klein kind - zoals kindeke Jezus - een enorme zeggingskracht kan hebben.'

'Mens worden is simpel', zegt medeparticipant en verhalenverteller Pete Pronk. 'Door er te zijn, te durven leven. Mens word je door mee te spelen met God. Hij gaf met het kerstverhaal het voorbeeld. De hemel opent zich en engelen vliegen heen en weer om boodschappen over te brengen. Dat zie je toch zo voor je! Een prachtig spel tussen God en mens. Je kunt de Bijbelverhalen wel uitleggen aan mensen, maar dan blijft het in het algemeen slechts bewaard in die drie centimeters in je bovenkamer. Door ermee te gaan spelen, komt het verhaal tot leven. En ook belangrijk, het verhaal moet raken aan

de wereld zoals die nu is, anders blijft de boodschap heel ver weg.'

Wereldbol als lappendeken

'Wat mij inspireerde aan het weekend', zegt Haagsma, 'was hoe Rosa Johanna ons buiten de lijntjes liet denken, door de ideeën die wij hadden voor de kerststal om te draaien. In mijn geval door iets heel groots om te zetten in iets kleins. Het grappige was dat daaruit attributen ontstonden met een overeenkomende eigenschap. De materiaalkeuze was bijna altijd zacht. Daaruit vloeide het idee voort een wereldbol als lappendeken te maken. Niet alle stukjes stof hoeven met elkaar verbonden te zijn, je hoeft niet in een keurslijf te passen om erbij te horen. Dit zal een van de elementen worden in de kerststal.'

Verwonderen

Voorafgaand aan advent werd iedereen uitgenodigd om verspreid over vier weekenden verdere invulling te geven aan de kerststal. Kerkgangers van jong

tot oud, stadsgenoten met en zonder verblijfsvergunning. In dit vloggerstijperk kwamen meerdere tieners met audiovisuele content op de proppen. Daarnaast zullen Maria en Jozef door de kerk zweven. Zijn zij ook engelen? 'Nu je het zegt, zo had ik er nog niet over nagedacht', reageert Pronk. 'Dat vind ik het mooiste aan dit project; dat we ons kunnen verwonderen over elkaars gedachten over het kerstverhaal.' Haagsma vult aan: 'Door de blik van de ander, ben ik gaan inzien waarom ik iets heb gemaakt.'

Tijdens advent kan iedereen zich verwonderen over de tentoongestelde kerststal en gedachten uitwisselen. De Keizersgrachtkerk is open op de zaterdagen 1, 8, 15 en 22 december van 11.00 tot 16.00 uur en op de adventszondagen 2, 9, 16 en 23 december van 14.00 tot 16.00 uur. Daarnaast speelt de thematiek van de kerststal een hoofdrol tijdens de vier adventsdiensten in de Keizersgrachtkerk, aanvang 10:30 uur.

Raphaël, Hannah en Yentl zijn dit jaar kerststerren

Vervolg van pagina 1

Iets anders dat ze zich herinnert, is toen ze samen uit gym liepen terug naar school. Een meisje liep alleen achter en werd door twee jongens geplaagd. 'Ik zei toen tegen mijn vriendin: "Laten we even wachten, dan kan ze met ons meelopen." Haar klasgenootje kon aansluiten en het plagen stopte, want tegen drie meisjes durfden de jongens niets te doen. 'Ik vind het zelf ook veel leuker om niet alleen te lopen. Samen is veel gezelliger, ook voor haar!'

Raphaël (10)

Voor Raphaël (10) is het de eerste keer dat hij als filmacteur optreedt. Een beetje wennen is dat wel, met al dat wach-

ten en steeds weer opnieuw overdoen. Keer op keer stapt hij stoer het zebra-pad op en helpt een oud dametje naar de overkant, terwijl er een ongeduldige motorrijder komt aan scheuren. Het is een gekke rol: 'Ik heb nog nooit gehoord dat iemand dat deed, je ziet het eigenlijk nooit gebeuren,' vertelt Raphaël. Maar als er een ouder iemand een bus of een tram in komt, staat hij wel op: 'Dat dan weer wel, maar dat is toch iets anders.' Het is een drukke dag voor Raphaël. Na de opnames gaat hij naar Nijmegen waar zijn broer in een groot accordeonorkest speelt en vlak voor de opnames stond hij nog als keeper op het voetbalveld, waar hij een paar belangrijke reddingen heeft

Raphaël helpt oversteken.

verricht. 'Twee ballen waren er ineens, dat waren ook wel hele grote kansen en die had ik alle twee. De ene tikte ik net over de lat en de andere haalde ik uit de hoek.' Niet voor niets staat zijn team eerste.

Dat doet toch iedereen?

Toch zijn opstaan in de bus of eerste staan met voetbal niet de momenten waarop hij zich het meest krachtig

voelt. Dat is misschien wel meer het geval op school als hij voor zichzelf opkomt. 'Als iemand uit je klas bijvoorbeeld vervelend doet en je een beetje plaagt. Dan ga je naar de juf of meester, of je negeert ze heel erg. Maar meestal lukt dat niet, want mijn klas is enorm druk en vorig jaar werd er ook wel gepest. Negeren is dan wel echt moeilijk, want ze blijven dan alleen maar praten, zelfs door de juf heen tijdens toetsen.' Ondertussen vraagt Raphaël zich wel af of voor jezelf opkomen nou echt zo bijzonder zijn: want dat doet toch iedereen?

Filmpjes op Kerst020.nl

De drie wijzen uit Oost

Karel Eykman

Ze stonden met zijn tweeën wat te hangen bij het hek van het Oosterpark. Ze schopten de hele tijd een gedeukt bierblikje naar elkaar toe, maar echt voetballen wilde dat niet worden. Een klein, maar stoer Surinaams meisje kwam langs. 'Hoi Kimberley', zeiden de jongens. 'Ik wil me nergens mee bemoeien', zei Kimberley, 'maar volgens mij staan jullie je te vervelen.'

'Nou èn', zei de één. 'Mogen we soms? Het is toch kerstvakantie!'

'Van vervelen word je vervelend', vond Kimberley. 'Daar moet je iets tegen doen. Snoep kopen bijvoorbeeld.'

'Daar heb je geld voor nodig en dat heb ik niet', zei de andere jongen.

Dat was inderdaad een probleem en daar moesten ze over nadenken. Ze waren al sinds groep drie dik bevriend met zijn drieën. Kimberley Melchior, de Surinaamse, Balt Azart, een eigenwijze, van huis uit Turkse boy en Kasper de Koning, de kaaskop van het stel. Ze waren het altijd gloeiend met elkaar eens en wisten precies wat hen te doen stond. Maar dit keer viel dat niet mee. Spijtig stak Balt het laatste stukje van zijn chocoladeplak in zijn mond om daarna de wikkel van goudpapier weg te gaan gooien.

'Wacht eens even, geef eens hier', zei Kasper. 'Ik heb het gouden idee.' Hij frommelde en scheurde wat aan het goudpapier tot het een soort ster was. Dat prikte hij op een tak die op de grond lag. 'Ziezo', zei hij. 'Het winstgevend kerstgebeuren kan beginnen.'

Illustraties: Alex de Wolf

Op de hoek zat een klein vrouwtje met een dikke buik en al haar piekharen in de war. Zij was nogal chagrijnig. 'Doe me een lol, jongens en donder op! Ik heb wel andere sores aan mijn kop dan jullie kindeke Jezus.'

Ze wilden een eindje verderop gaan zingen, maar daar stond een slordig uitziende kerstman jingelbel, jingelbel te zingen, een rood mutsje met een witte bontrand schuin op zijn kale kop.

'Opzouten, jongens', riep hij. 'Ik sta hier professioneel kerstliedjes te zingen en daar wil ik geen oneerlijke concurrenten bij hebben. Dus: *moven* en wegwezen! Jingelbel, jingelbel, jengel all ze wee!' Opeens hoorden ze aan de overkant vreselijk gehoest en gekreun. De chagrijnige vrouw met de piekharen moest erg overgeven. De kerstman ging er direct op af. Balt, Kimberley en Kasper gingen er achteraan.

'Ria, wijffie, wat is er?' vroeg hij bezorgd.

'Ik weet het niet, Jos', zei ze. 'Maar ik voel het opeens zo naar samentrekken in mijn buik. Pijn in mijn rug ook.'

'Je wou toch niet beweren dat je zwanger bent, Ria?'

'Een beetje wel. Ik weet niet door wie dat gekomen is. God mag weten wie de vader is. De baby is uitgerekend voor 6 januari, Jos, en het is nu pas 24

december. Dus hoe kan het dat ik nu al...'. Met een pijnlijk gezicht greep ze naar haar rug.

'Meid, volgens mij sta jij op het punt van bevallen', riep Jos. 'Vlug, kom mee! Mijn oude autootje staat hier om de hoek fout geparkeerd op het Gerard Douplein. Hup, vooruit! Naar het ziekenhuis, naar Onze Lieve Vrouwe. Nu!'

De drie jonge wijzen uit Oost hielpen mee haar tas te dragen. Zij mochten ook mee in de roestige Volkswagen van Jos om de weg te wijzen en het ambulancegeluid te verzorgen.

Jos scheurde meteen *fullspeed* boven de maximumsnelheid door de straten, terwijl de drie achterin door de open raampjes voortdurend tadie-tadaa!! schreeuwden. Het was werkelijk super spannend, alsof ze in een misdaadserie op tv zaten. Ze kwamen aanrijden tot vlak voor de draaideur van het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis, pal tegenover het Oosterpark. Jos duwde Ria zo snel mogelijk naar binnen en naar boven met de lift. De kinderen mochten niet mee, die moesten in de hoge hal beneden wachten. Dat duurde erg lang. Er lag daar op tafel alleen een Privé met Patricia Paay erop. Dat moest dus een heel oud nummer zijn. Ze keken maar wat rond in de giftshop aan het einde van de gang. Van hun opgehaalde geld kocht Kimberley een knuffelezeltje voor de nieuwe kleine. Balt vond babyspulletjes maar niks en kocht een marsreep. Wat hij zelf het lekkerste vond wilde hij het kindeke geven, de schat. Kasper kocht een monsterflesje nep-parfum van nep-Chanel. 'Tegen de stank', zei hij, 'als hij een vieze luier heeft.'

Het was al avond geworden toen Jos eindelijk grijnzend de lift uit kwam. 'Bingo!', riep hij. 't Is een jongetje geworden. Kom gauw mee!' Zo brutaal als ze anders waren, zo verlegen waren ze nu ze de kraamkamer binnenkwamen. Op een hoog bed lag Ria moe en trots te wezen. Naast haar een ijzeren bedje waar een enorm geblèr uit kwam. 'Wat een herrie maakt die goser hè', zei Ria. 'Die is niet op zijn mondje gevallen. De mensen zullen nog veel van hem horen. Zeker weten. Laten de hoge heren maar uitkijken. Dit sterke kind komt eraan!'

Ze keken alle drie in het bedje en zagen alleen maar een klein rimpelig koppie. Kimberley legde haar ezeltje erbij. Balt stond zijn marsreep af en Kasper gaf zijn parfum plus daarbovenop de verkeukelde ster. Dit waren geen cadeautjes meer, dit waren geschenken, een ezel, lekker hapje, lekker geurtje en wat goud van de onwijze wijzen uit Oost. 'Krijg nou wat', riep Kimberley en ze wees naar buiten. 'Daar boven de flats staat een ster te knippen!'

'Welnee joh', zei Balt. 'Dat is het knipperlicht op de Rembrandt-kantoor-toren om vliegtuigen te waarschuwen.'

'Evenzogod is het een mooi gezicht', zei Ria.

Karel Eykman schrijft kinderboeken, gedichten en liedjes. Hij werkte mee aan tv-programma's als *De Stratemakeropzeeshow*, *Het Klokhuis* en *Sesamstraat*. Zijn laatstverschene boek gaat over *De Bergrede*, Vrij als de vogels (*Boekencentrum*).

Kimberley en Balt begrepen er niets van.

'Kijk', zei Kasper, 'met kerst lopen er altijd drie koningen achter een ster aan om het kindeke Jezus te zoeken. De wijzen uit het oosten worden ze ook wel genoemd. En wij, wij zijn drie wijzen uit Oost, ja toch?'

'Wat heb ik daarmee te maken', zei Balt. 'Bij mij thuis doen we niet aan kerst of Jezus.'

'Daarom kun je er nog wel aan verdienen', zei Kimberley. 'We verkleeden ons gewoon als de wijzen uit Oost en halen dan geld op voor het kindeke, zogenaamd. Kat in 't bakkie, zo gepiept.'

'We moeten er wel een goede slogan bij hebben', zei Kasper. 'Dat verkoopt beter. Bijvoorbeeld: Geef maar een heleboel. En dan... eh... want Jezus is ons goede doel. Zoiets. Je kan dit nog rappen ook.'

Op die manier vond Balt dit ook een prachtig plan. Naast de glasbak op de hoek vond hij een oude lap

die een koningsmantel kon zijn. En een lege eierdoos zette hij als kroon op zijn hoofd. Kimberley deed haar sjaal om haar hoofd bij wijze van tulband en Kasper liep voorop met de verfromfaaide ster in de ene hand en het gedeukte bierblikje in zijn andere hand, als collectebus. Zo gingen ze op weg. Het zag er schitterend uit. Overal waar ze kwamen, rammelden ze met het blikje en zongen uit volle borst:

*Geef maar een heleboel,
want Jezus is ons goede doel! (bis)*

Eerst wilde het niet goed lukken, de meeste mensen deden net of ze niet bestonden en liepen door. Maar toen ze de brug over gingen en op de Albert Cuypmarkt kwamen, liep hun gebedel als een trein. Er waren daar genoeg mensen die om hen moesten lachen en zo haalden ze wel vijf euro tachtig op.

'Ik wil prikkelen en inspireren'

Nieuwe scriba van de Protestantse Kerk Amsterdam: Rosaliene Israël

Harmen Brethouwer

Er is werk aan de winkel voor Rosaliene Israël. Per 1 november is zij de nieuwe scriba van de Protestantse Kerk in Amsterdam. Een functie die haar de komende vier jaar flink bezig zal houden. Want: 'Als het goed is, zijn we als kerk continu in beweging.'

De sleutel van het Kerkelijk Bureau aan de Nieuwe Keizersgracht heeft ze ten tijde van het interview nog niet. Zodra ze die aan haar sleutelbos kan hangen, is Israël (40) écht scriba, oftewel secretaris van de algemene kerkenraad. In deze veelzijdige functie, die ze overneemt van Julia van Rijn, draagt Israël een pastorale verantwoordelijkheid voor collega-predikanten en wijkkerkenraden, is ze het gezicht van de kerk naar buiten en legt ze verbinding tussen de wijkkerken en het stedelijke veranderingsproces.

Hoge ambities

'Naast mijn interne taken heb ik een representatieve rol, bijvoorbeeld richting andere religieuze organisaties in de stad', zegt Israël. 'De brede functieomschrijving sprak me aan, want veelzijdigheid past bij mij. Ik was gemeentepredikant, heb lang in een christelijke leefgemeenschap gewoond en doe praktisch-theologisch onderzoek. Ik kijk daarom erg uit naar mijn nieuwe functie.' Haar aanstelling zal voor een belangrijk deel in het teken staan van kerkelijke vernieuwing. 'Er staat veel te gebeuren, onze ambities zijn hoog', zegt ze. 'In ons beleidsplan en in dat van de Protestantse Kerk Nederland staat dat we een krimpende kerk zijn. Onze plek in de samenleving is minder vanzelfsprekend, maar ook op die plek willen we betekenisvol zijn. Daarvoor

Rosaliene Israël is per 1 november jl. de nieuwe scriba van de Protestantse Kerk in Amsterdam.

moeten we ons oor te luisteren leggen bij de samenleving en bij vernieuwende projecten, zoals onze pioniersplekken.'

Zoeken naar zingeving

Wat ziet Israël voor zich bij de term toekomstbestendige kerk? 'Een kerk waarin we al onze middelen - menskracht, panden en geld - zo goed mogelijk inzetten, zodat we ook voor toekomstige generaties op een relevante manier kerk kunnen zijn in de stad. Als het goed is, zijn we als kerk continu in beweging, met oog voor de protestantse traditie. We staan immers midden in

de maatschappij, zijn daar geroepen.' Een belangrijke trend is dat mensen zich niet meer religieus noemen, maar wel zoeken naar zingeving, zegt ze. 'Hilde Roothart, een van de schrijvers van de jaarlijkse *Trendrede*, constateert dat we ons door een groeiende diversiteit in onze maatschappij minder veilig voelen. We hebben de neiging om ons op te sluiten in ons eigen kringetje, met mensen die onze waarden delen. Terwijl we juist in de ontmoeting met anderen zin en betekenis vinden. Volgens Roothart - en ik zeg het haar graag na - biedt de kerk zo'n

plek waar mensen samenkomen en zich kunnen bezinnen. In die zin hebben we als kerk de stad iets te bieden.'

Vruchtbaar gesprek

Op veel plekken in de stad zijn experimenten gaande om de zinzoekende stedeling te bereiken. Israël: 'Neem pioniersplek Zinnig Noord. Daar wordt vanuit de breedte van de christelijke spiritualiteit, maar ook vanuit andere tradities en de kunsten, de ontmoeting gezocht. Wat kan onze organisatie leren van een initiatief als dit?'

De kerk als een lange tafel op straat

'Kunnen wijkgemeenten op een soortgelijke creatieve manier met zingeving aan de slag? Mogelijk zit niet iedereen op vernieuwing te wachten. Ik kan me voorstellen dat er leden van wijkgemeenten zijn die zeggen: Waarom is vernieuwing nodig, we doen het nu toch al goed? Met hen wil ik een vruchtbaar gesprek aangaan door te vragen naar hun kijk op kerk-zijn in de eigen context. Met welk profiel en welke activiteiten antwoorden zij op de vragen van Amsterdammers? Ik wil hen prikkelen en inspireren vanuit de visie van ons nieuwe beleidskader.'

Nieuw perspectief

In het begin zal Israël vooral goed kijken en luisteren om de huidige situatie in Amsterdam in kaart te brengen. Haar beeld van geloven in de stad is veranderd nu ze, na achttien jaar leven op de Wallen bij de christelijke leefgemeenschap Oudezijds 100, het centrum heeft verlaten. 'Ik zag Amsterdam vooral als seculiere omgeving waar religie en

kerk in de marge zijn beland. Sinds kort woon ik in de Bijlmer, waar op allerlei plekken christenen bij elkaar komen en ik om me heen christelijke scholen en kinderdagverblijven zie. Mijn verhuizing levert wat dat betreft een heel nuttig, nieuw perspectief op. Cijfers over afnemende religiositeit alleen doen geen recht aan de veelkleurige situatie in onze stad.'

'Evangelisch' elan

Israël wil dus geen voorbarige conclusies trekken. Dat past bij de manier waarop ze denkt over de roeping van de kerk in de stad. 'De kerk is een plek waar de rollen omgedraaid worden, waar de gast gastheer wordt, waar de vreemdeling kind aan huis is. De kerk is in die zin ontregelend. In het Evangelie lees je dat terug in de plaatsen waar Jezus het goede nieuws zichtbaar maakte. Ik wil als scriba blijven zoeken naar dat 'evangelische' elan, zodat we als instituut kerk niet te ver afraken van de pijnlijke realiteit van mensen, de plekken waar het schuurt. Ik denk dat de situatie in Amsterdam om zo'n houding vraagt, met alle kwetsbare stadgenoten die er zijn. Ook de minder zichtbare, zoals eenzame jongeren en ouderen.'

Gastvrije tafel in de wijk

Ze vertelt over een zomermiddag die haar inspireerde. 'Een groep Duitse predikanten was op inspiratiebezoek in de stad. Ter afsluiting lunchten we buiten aan een lange tafel, samen met bewoners van de Leefgemeenschap Slotervaart. Buurtbewoners liepen langs en maakten een praatje. Ik dacht: Dit is waar kerk-zijn over gaat. De kerk als een lange tafel op straat, zichtbaar in de wijk, waaraan altijd plaats is voor onverwachte gasten. Waaraan we niet in onszelf gekeerd zijn, maar delen wat we ontvangen. Die symbolische gastvrije tafel staat er niet vanzelf, hij werd met zorg geplaatst en aangekleed. Ik zie het als mijn taak als scriba om met elkaar na te denken over wie en wat er nodig is voor zo'n goede maaltijd.'

Krachtig Kind + Kunstwedstrijd

'Krachtig kind' is het thema van de kerstcampagne van de Protestantse Kerk Amsterdam, samen met de Lutherse Gemeente Amsterdam en de Protestantse Gemeente Amstelveen-Buitenveldert.

Met kerst vieren we hoe God in een kind onder mensen komt wonen. De namen van het kerstkind liegen er niet om: 'goddelijke held' en 'vredevorst' wordt het genoemd. De verwachtingen over wat dit kind teweeg gaat brengen, zijn hooggespannen.

Denk aan het lied van moeder Maria: hij zal armen het goede nieuws brengen, aan gevangenen hun vrijlating bekend maken, het gezicht van blinden herstellen en onderdrukten bevrijden.

Dat wat kwetsbaar is, is tegelijk heel krachtig. In deze campagne zien we hoe kinderen

juist in hun kind-zijn, krachtig zijn. In hun zorg om kwetsbare mensen, in de onbevangenheid waarmee ze zich door de wereld bewegen, in hoe ze open staan voor wie er niet bij horen.

Ds. Rosaliene Israël, scriba Protestantse Kerk Amsterdam

EEN ONTEMBARE KRACHT

Een Ontembare Kracht X Krachtig Kind = Wedstrijd voor kinderen van 4-12 jaar

Het thema van de kerstcampagne Kerst020 dit jaar is: Krachtig Kind. In dezelfde tijd loopt in het Cobra Museum in Amstelveen *Een Ontembare Kracht*. Deze grootschalige kunsttentoonstelling toont en onderzoekt de creativiteit, spontaniteit en puurheid van kinderen en stelt kritische vragen bij de mythes hierover.

We combineren de thema's in een kunstwedstrijd en laten ons op die manier door de kinderen inspireren. Maak je mooiste kunstwerk en 'hang' als echte kunstenaar tijdens de kerstvakantie in het Cobra Museum. Meedoen kan tot 16 december. Lees de voorwaarden op Kerst020.nl.

Welkom met kerst in de kerk

In de drukte van de stad en het alledaagse bestaan biedt de Protestantse Kerk Amsterdam een plek voor rust, zingeving, geloofs- en levensvragen. Bezoek met kerst een van onze wijkkerken of pioniersplekken voor een kerstviering. Op kerst020.nl vindt u ze allemaal, van een kerstnachtviering tot een kerststal voor kinderen of een kerstconcert. Op al die plekken bent u van harte welkom om het kerstfeest mee te vieren!

Dit kerstnummer van *Kerk in Mokum* gaat naar iedereen die als lid staat ingeschreven bij de Protestantse Kerk Amsterdam. Eenmaal per jaar willen we u laten zien waar de Protestantse Kerk mee bezig is. Wilt u *Kerk in Mokum* het hele jaar ontvangen? Meld u dan aan als abonnee (kosteloos) via abonnementen@protestantsamsterdam.nl

'Interesse in elkaar'

Zingen met kerk en buurt in de Nassaukerk

Els van Swol

'Interesse is wel een mooi woord voor wat we hier met kerk en buurt hebben gedaan', zegt Jaap Buning. *Kerk in Mokum* sprak met deze initiator van de Buurtcantate in de Nassaukerk. Een cantate met zelfgeschreven teksten op muziek gezet door Nico Ph. Hovius, die elke eerste zondag van de maand in de kerkdienst speelt.

Op 2 december jl. is de cantate uitgevoerd door een vierstemmig koor, bestaande uit kerkmensen en buurtbewoners. Begeleid door een handjevol instrumentalist onder leiding van Josefine Straesser, cantor van de Nassaukerk.

Elkaar beter leren kennen

Het woord 'interesse' dekt inderdaad de lading van het project. Gemeenteleden trokken de Staatsliedenbuurt in, liepen rond en hielden hun ogen goed open. 'Ze oefenden en kregen interesse in elkaar', zegt Jaap Buning in een gesprek voor de eerste repetitie. Woorden als *exposure-traject* en *presentiebenadering* vallen. Maar het gaat er gewoon om, niet meer en niet minder, dat gelovigen en ongelovigen, kerk en buurt, elkaar beter leren kennen en samen een cantate uitvoeren.

Verlangen

Tijdens twee workshops kwamen dertien mensen samen en maakten onder leiding van tekstschrijver en dichter Gert Jan Slump teksten op het thema 'Verlangen'. Opvallend was hoe open de deelnemers meteen waren en in staat diepere lagen aan te boren. Voor kerkmensen zal het uiteindelijke resultaat een beetje aan het Bijbelse *Hooglied*

Oefenen voor de Buurtcantate in de Nassaukerk, o.l.v. dirigent Josefine Straesser.

doen denken. Voor niet-kerkmensen is verlangen een universeel thema, dat aanspreekt. Vol hoop maar ook vertwijfeling, met noties als 'een stekend gemis' en 'een gekwetst bestaan'.

Slump ging met de teksten aan de slag en zette ze in de vorm van een dialoog, tussen een 'ik' en een 'jij'. Het grootste gedeelte van de tekst wordt gesproken, met improvisaties op piano eronder. Flarden uit de gedichten worden als commentaar door het koor gezongen. De cantate is inclusief een instrumentaal voor- en tussenspel. De begeleiding is in handen van twee fluitisten, een klarinettist en een saxofonist, een jonge celliste die zich via de muziekschool aanmeldde en een pianist. Er zijn, naast de muziekschool, veel contacten in de

buurt geweest. Ook met basisscholen en met het Stadsdorp Westerpark.

Koorrepetitie

Op 28 oktober vond de eerste repetitie plaats. Jaap Buning leidde deze in. Hij lichtte het ontstaan van de Buurtcantate toe en de rol van het koor bij de uitvoering. Jaap nodigde deelnemers uit om mee te denken over en inhoud te geven aan de ochtenddienst op zondag 2 december.

Aan achttien vrouwen en zeven mannen vraagt dirigent Josefine Straesser op de eerste repetitie of ze noten kunnen lezen, een instrument bespelen en/of zangervaring hebben. Enkele mensen blijken ook in 'haar' cantorij in de Nassaukerk te zingen. De meesten kunnen

noten lezen op het niveau dat ze kunnen zien wanneer iets omhoog of omlaag gaat, slechts een paar spelen ook een instrument of hebben dit gedaan. Na wat opwarmoefeningen (schouders los, kaak ontspannen, strottenhoofd rustig) en inzingen pakt het koor razendsnel op wat de bedoeling is. Een frase wordt op piano voorgespeeld en nagezongen. *En passant* vertelt Straesser waarin je de stijl van componist Nico Ph. Hovius herkent: verhoogde tonen (fis, cis) zijn er bijvoorbeeld om een woord te benadrukken, 'en die mag je best wat hoger zingen'.

'Niet slecht', zegt ze voor de pauze. Waarom zo'n verholven compliment? 'Dat is mijn calvinistische inslag', lacht ze. Ze vertelt uit een muzikale familie te

komen (haar oom is de inmiddels overleden componist Joep Straesser), maar van origine advocaat en bedrijfsjurist te zijn. Aan het conservatorium heeft ze eerst zang in deeltijd gestudeerd. Vanaf 2012 wijdt ze zich volledig aan muziek.

Pauzegesprekjes

In de pauze vertellen een paar mensen uit het koor hoe ze bij de Buurtcantate betrokken zijn geraakt. Sophia heeft met de teksten meegeschreven en is nauw betrokken bij de kerk en de cantorij. Ze vindt het fantastisch om te doen, juist omdat het niet binnenkerkelijk is, maar iets van de buurt. 'Het is heel verrijkend en zo inclusief. Zo zou het eigenlijk elke zondag moeten zijn.'

Annelies is er eveneens vanuit de cantorij bij gekomen. Ze voelt zich zowel binnen als buiten de kerk staan en zegt dat het met een kerk die losgezongen is van de omgeving niet goed gaat. Daarom is ze actief in het werk voor Kerk en Buurt vanuit de Nassaukerk. Ze vindt de verbinding die de Buurtcantate legt tussen binnen- en buitenkerkelijk heel goed. Want: 'Niet alleen binnen de kerk maar ook daarbuiten vind je Godzoekers. Door met elkaar te zingen kun je elkaar makkelijker vinden. Ik beleef er veel plezier aan.'

Ida tenslotte is niet verbonden aan de Nassaukerk, maar woont letterlijk in de buurt, naast de kerk. 'Ik hou van zingen en vind het erg leuk om hieraan mee te doen. Ik heb sympathie voor wat de kerk in de buurt doet.'

Experiment

In die dienst van 2 december jl., een eenvoudig morgengebed, vond de opmaat plaats, met delen uit het stuk, terwijl na de koffie het hele werk werd uitgevoerd. Buning: 'Echt meewerken aan de dienst was voor sommige niet-kerkelijke buurtgenoten een stap te ver. Daarom kozen we voor die twee varianten van uitvoering. Maar het kan ook koudwatervrees van ons zijn. De tijd zal het leren, dit krijgt vast een vervolg.'

Het visioen van Franciscus

Kunst bij het kerkelijk jaar: kerst

Peter Idenburg

Het leven van Franciscus van Assisi is verborgen in mythes en verhalen, onder andere over zijn visioenen en de wonderen die hij verrichtte.

Hij was een rijkeluiszoon, die afstand nam van zijn vader en voor armoede koos en zich dikwijls afzonderde in de natuur. Hij wilde Jezus navolgen en voelde zich sterk verbonden met diens lijden; zo sterk dat hij zelfs diens wonden - stigmata - overnam. Hij kon charismatisch preken zodat zelfs de vogels luisterden. Later ontstond de mythe dat hij in een stal was geboren. Hij zou ook degene zijn die de allereerste kerststal bedacht met echte mensen die het verhaal uitbeeldden, zodat de armen het met hun eigen ogen konden aanschouwen.

De huidige paus is de eerste die de naam van Franciscus heeft aangenomen. Zijn beroemde encycliek *Laudato Si'*, over de omgang met de aarde, haalt de beginwoorden van Franciscus' bekende Zonnegebed aan: 'Wees geprezen, mijn Heer met al Uw schepselen, vooral door mijnheer broeder zon, die de dag is en door wie Gij ons verlicht.'

De vele gestalten van Franciscus spreken tot de verbeelding van grote kunstenaars. Lodovico Carracci (1555-1619) onderzocht de emotionele kant van religieuze ervaringen. Hij schilderde het visioen van Franciscus, waarin Maria aan hem verschijnt en het kindje Jezus in zijn armen legt.

De schilder benadrukt het intens spirituele karakter van het visioen door het grote contrast tussen het hemelse licht van de zon rond Maria en het maanlicht in het nachtelijke duister.

Caracci, Het visioen van de heilige Franciscus van Assisi (1583-1585).

'Wie er komen, is altijd een verrassing'

Koor De Straatklinders in film *The Disciples*

Tirza van der Graaf

Vanaf 13 december is de film *The Disciples* van regisseur Ramon Gieling in de bioscoop te zien. In deze 'straatopera' speelt en zingt ook het daklozenkoor De Straatklinders. Elke vrijdagochtend zingen ze in de kelder van de Corvershof aan de Nieuwe Herengracht waar de Protestantse Diaconie Amsterdam is gevestigd.

'Er staat een huis aan de gracht, in oud Amsterdam', klinkt het luid in de kelder van de Corvershof. Nee, we zijn niet bij het Prinsengrachtconcert en er treedt geen wereldberoemde artiest op. Maar dezelfde passie is er wel, in de kelder van de Corvershof op de Nieuwe Herengracht bij de Diaconie. Een koorlid staat in het midden van de groep om de coupletten solo te zingen. Er is een accordeonist, iemand anders speelt trombone. Iedereen zit met een map voor zich met de liedteksten.

Het is vrijdagochtend, de vaste dag waarop De Straatklinders repeteren. De ene keer komen er 25, de andere keer 10. 'Wie er allemaal komen, is altijd een verrassing', zegt straatpastor Hanna Wapenaar, die de repetities coördineert. 's Ochtends stuur ik alle leden een sms'je ter herinnering.' Hanna weet van de meeste koorleden waar ze wonen of overnachten. Maar niet van iedereen. 'Veel koorleden hebben wel een huis, maar ervaren daar geen thuis. Daarom komen ze bij het koor. Een enkeling slaapt op straat of overnacht in een bed-bad-brood-voorziening.'

Straatopera

Verschillende leden van het koor spelen mee in

Scène uit de film *The Disciples*, waarin daklozenkoor De Straatklinders meespeelt.

de film *The Disciples*. Een debuut is het overigens niet helemaal, want het koor speelde eerder mee in *Erbarme Dich*, een andere film van Gieling waarin hij schetst hoe mensen de *Matthäus Passion* beleven. 'The Disciples is een combinatie tussen een speelfilm en een documentaire', vertelt Hanna. 'Aan de ene kant wordt het dagelijks leven van de leden getoond, hoe de leden zich staande houden in een samenleving waar ze (net) buiten het systeem vallen. De andere verhaallijn die erdoorheen loopt is de straatopera, oftewel een gedramatiseerde versie van de werkelijkheid

waarin ze speciaal voor hen gecomponeerde muziek zingen.'

De 67-jarige Itique was een van de koorleden die meespeelde in de film. 'Ik kom uit Zuid-Amerika en woon al lang hier. De film is een voorbeeld voor ons en laat zien hoe een stuk van mijn leven was. Nu heb ik een huisje voor mezelf in Zaandam en is het een periode die ik achter me kan laten.' Het koor zag de film al tijdens het Filmfestival in Utrecht afgelopen september. 'Dat was heel erg mooi. Iedereen die een steentje had bijgedragen, zat in de zaal.'

De straat op, de stad in

In de pauze trakteert een ander koorlid op taart. Youssef (54) eet van zijn bordje. Voordat het koor ging zingen vanmorgen las hij een lied voor uit het Liedboek, want de groep begint altijd met een inspiratiemoment. Youssef is in de trailer van *The Disciples* te zien, waarin hij de verteller speelt. Hoe vond hij het om opeens acteur te zijn? 'Het was mooi van dichtbij te zien hoe een film wordt gemaakt. Gelukkig heb ik ook niet zo'n moeite teksten te onthouden, samen met een vriend leerde ik in een dag alle teksten uit mijn hoofd.'

Youssef zingt al vijftien jaar bij het koor, hij was er vrijwel vanaf het begin bij. Hij geniet van het zingen met elkaar en de mooie dingen die ze als koor kunnen doen. 'We zijn eens uitgenodigd om een kerkdienst te leiden. Onze toenmalige straatpastor hield een preek en ik mocht de gebeden doen. Dat vond ik echt heel mooi, want het was voor het eerst dat ook wij zoiets mochten doen. De kerk zei toen niet: dat mag alleen gedaan worden door de dominee. Ik vond het de mooiste ervaring.'

Na de pauze wordt er nog een uur intensief met elkaar doorgezongen. Er wordt een canon ingestudeerd van *Three blind mice* en een lied op de melodie van Vader Jacob. Dan komt een deel van de groep terug. Zij hebben boodschappen gedaan voor de lunch. Als er is afgewassen, de stoelen en de tafels zijn weggehaald, verdwijnen de koorleden weer, de week tegemoet.

Optreden van De Straatklinders

Vrijdag 21 december: Kerstfeest van Tot Heil des Volks in de Noorderkerk, Amsterdam, 19.30-21.00 uur. Vooraf aanmelden, thdv.nl

'Met kerst is het heel anders'

Scheurkalender met 365 uitspraken van mensen met dementie

Hanna van Dorssen

Paula Irik was vijftien jaar lang werkzaam in de ouderenzorg bij zorgorganisatie Cordaan en begeleidde als geestelijk verzorger veel mensen met dementie. Ze ontdekte de bijzondere taal van deze mensen, een taal die ze 'Dementees' noemt. Bij haar gesprekken in verpleeghuizen, nu als vrijwilliger, heeft ze altijd een opschrijfboekje bij de hand waarin ze bijzondere uitspraken noteert. Nooit ongevraagd.

365 van die uitspraken, van verhaaltjes tot korte zinnen, zijn samengevoegd in de Scheurkalender *Dementees 2019*, samengesteld door Irene Kruijssen, Eline Hoorweg en Paula Irik. Paula werkte voordat ze geestelijk verzorger werd, in het buurtpastoraat en het arbeidspastoraat. De overstap naar het pastoraat in een verpleeghuis was voor haar geen breuk. 'Terugkijkend op mijn werk is dat de rode draad bij alles wat ik heb gedaan: optrekken met mensen die nauwelijks gehoord worden. Dat

deed ik in de roerige jaren tachtig in de Staatsliedenbuurt, later werkte ik als arbeidspastor in de schoonmaakbranche. Het verpleeghuis was voor mij een logische vervolgstap. De gang op de afdeling kun je vergelijken met de straat. Verpleeghuizen roepen bij veel mensen negatieve associaties op.

Begrijpelijk door alle bezuinigingen. En dan is er ook het verlies van autonomie en decorum van mensen met dementie. Maar gelijk al in de eerste werkweek was ik verrast. Wat is hier veel mogelijk, ontdekte ik. Wat zijn deze mensen direct in hun reacties. Vaak zijn ze de schroom waar wij last van hebben al lang voorbij. Ze weten feilloos of je er echt bij bent als je hen ontmoet. Hun gedachten mogen haperen, hun gevoel hapert niet.'

Uit je comfortzone

'Natuurlijk, je stapt uit je comfortzone als je met mensen met dementie een relatie aan gaat. Hun wereld is anders, het is vervreemdend. Maar die wereld doet ook een enorm appèl op het beste wat in je is, op eerlijkheid, pret, ondeugd, geloof. Om uit te leggen wat ik bedoel, vergelijk ik die twee werelden wel met twee landschappen: een polderlandschap dat je vertrouwd is, je weet precies waar je aan toe bent. En een oer-

woud, ook een landschap, het is je niet vertrouwd maar oerwouden zijn wel de longen van onze aarde. Ik begrijp het enorme verdriet dat er is als mensen hun partner, vader, moeder, oma, opa of ander familielid moeten laten opnemen in het verpleeghuis. Maar ik probeer ook mensen op een ander been te zetten. Wat is er wel? Probeer open te staan voor momenten van geluk. "Het zijn de kleine dingen die het doen" was in ons verpleeghuis het lijflied.'

Poëzie

'Het karakter van mensen kan enorm kantelen bij dementie, lang niet altijd negatief. De zachtheid van iemand komt terug. Iemand is weer aanraakbaar. Je kunt nu rustig bij je man zitten omdat je niet meer alleen de rol van mantelzorgster hebt. Ik probeer familie mee te geven dat ze de ziekte niet hoeven op te lossen. Als iemand voor een andere ernstige ziekte in het ziekenhuis ligt, bijvoorbeeld een vorm van kanker, hoef je dat ook niet op te lossen. Maar je kunt er wel voor hem of haar proberen te zijn.'

Paula Irik heeft mappen vol met teksten in 'Dementees'. Die taal is nog het meest vergelijkbaar met poëzie vertelt ze. Niet plat, maar gelaagd, met een mooie klankkleur, vaak tegendraads,

soms mijmerend, troostend of betoverend of heel humoristisch. 'Er zit ook een politiek randje aan die taal. Het stoort de dominante taal, de taal van meten en weten, die in verpleeghuizen oprukt. Het is een taal die ontregelt, die herinnert aan woorden uit het geloof: barmhartigheid en gerechtigheid. En het is een taal die altijd wat te melden heeft.'

'Muziek speelt een ongelofelijk belangrijke rol om het gesprek op gang te brengen. Je kunt het op zoveel momenten inzetten. Ook bij mensen die eigenlijk alleen nog maar in bed kunnen liggen, die lastig te bereiken zijn. Je kunt zingend vragen stellen. Kinderliedjes, musicalliedjes van Annie M.G. Schmidt, liederen uit de bundel van Johannes de Heer, liederen van Huub Oosterhuis, het maakt niet uit, het werkt praktisch altijd. Daarom heb ik in mijn werk veel samengewerkt met de muziektherapeute en zo de taal verder verkend.'

Tot last?

'Ik vind dat er veel creativiteit in het werkveld is. Er wordt niet alleen gewerkt met muziek, maar ook met levensverhalen of kunst. Natuurlijk staat dat onder druk door de bezuinigingen en is er veel veranderd in die vijftien jaar. Grote verpleeghuizen werken nu

met kleine units van acht personen met één verzorgende. Er wordt zelf gekookt, wat voor veel drukte zorgt aan het einde van de dag, teveel voor sommige bewoners. Samen boodschappen doen is een enorme klus. Activiteitenbegeleiding wordt wegbezuinigd. Grote huizen hebben als voordeel dat er meer georganiseerd kan worden. Verder zijn vertrouwde gezichten en vaste behandelaars belangrijk. Dat verzorgenden in verpleeghuizen vaak onderaan de ladder staan in de zorg terwijl zij zulk belangrijk werk doen, is schrijnend. Wat ook schrijnend is, is dat bewoners soms het idee krijgen dat ze er eigenlijk niet meer mogen zijn. Dat ze tot last zijn. Alsof de ziekte alleen maar één grote ramp is en levensbeëindiging de enige oplossing. Terwijl de kern van mensen met deze ziekte vaak in tact blijft.'

Academies van levenskunst

'Veel mensen zeggen dat ze liever dood dan dement zouden zijn. Maar mensen die de ziekte krijgen, veranderen, schuiven mee en willen vaak geen gebruik meer maken van hun eerder vastgelegde wilsbeschikking. Ook op dit vlak kun je de vergelijking maken met een ziekte als kanker, ook dan verleggen mensen hun grenzen.'

Lees verder op pagina 7

Amsterdam als herberg waar wel plaats is

Wethouder Rutger Groot Wassink: 'Christenen luisteren soms slecht naar Jezus'

Wilfred Scholten

Met kerst heeft wethouder Rutger Groot Wassink niet zo veel. Voordat hij een gezin had, sloot de politiek leider van GroenLinks zich die dagen op in zijn huis in de stad. Om films te kijken, te lezen en na te denken over het leven.

Een moment van reflectie is het kerstfeest nog steeds, ook nu hij vrouw en kinderen heeft. 'Ik denk dat ik in mijn politieke denken - wat niet religieus geïnspireerd is - op hetzelfde uit kom als christenen. Al vind ik dat christenen soms bijzonder slecht luisteren naar wat Jezus Christus aan hen vertelt'.

Dominee

In zijn werkkamer op de Stopera gaat Groot Wassink graag in op het verzoek om het Bijbelse verhaal van de herberg waar Jozef en Maria geen onderdak konden krijgen, te vertellen naar het Amsterdam van nu. Hij kent de Bijbel goed en strooit opvallend veel met Bijbelse uitdrukkingen, teksten en verhalen. Dat leerde hij op de christelijke basisschool en van zijn moeder, die niet kerks maar wel 'op een moderne manier ongedefinieerd spiritueel is'. Op het verkiezingsdebat van de Protestantse Kerk Amsterdam *Ik geloof in Amsterdam*, onthulde de wethouder dat een grote inspirator van hem nota bene een dominee is: Domela Nieuwenhuis. Zijn standbeeld staat in het Westerpark. Lachend: 'Let wel: een uitgetreden dominee, maar inderdaad ken ik de Bijbel vrij goed en weet van de symboliek van de verhalen. Ik vind religie fascinerend, jammer dat het vaak onttaardt in dogma's.'

Kerst is een moment van reflectie

Morele plicht

De symboliek van het Bijbelse verhaal van de gesloten herberg ontgaat de wethouder niet. 'Ik wil dat Amsterdam een herberg is die wel open staat voor mensen die ontheemd zijn en een dak boven hun hoofd nodig hebben. Dat is onze plicht. Ook het vorige college met de VVD erin heeft zich ingezet om de grote stroom vluchtelingen op te vangen. Onder het motto: er is altijd plek in de Amsterdamse herberg.'

De wethouder gaat over de groep 'ongedocumenteerden' die door de stad zwerft, omdat ze geen geldige papieren hebben om te blijven of niet terug naar huis kunnen. Sommigen hebben nog procedures lopen bij de IND, anderen kunnen geen kant op. 'Het zijn de meest kwetsbare mensen in de stad. Je ziet ze bijna niet, want ze willen niet opvallen. Er zijn organisaties als de Protestantse Diaconie Amsterdam die ze zo goed en zo kwaad als het gaat opvangen, zoals in het Wereldhuis. Uit een morele plicht wil ik er voor zorgen dat er veilige plekken, noem het herbergen, voor ze zijn in Amsterdam.'

Herbergen

Bij het aantreden van het college van GroenLinks, D66, PvdA en SP is afgesproken dat er voor deze groep - geschat wordt op 500 tot 600 personen - een 24-uurs opvang komt. In plaats van de sobere bed-bad-broodregeling die er nu is. Ze hoeven dan niet langer overdag op straat te zwerven en kunnen geholpen worden met juridische, medische en praktische ondersteuning. Zelfs het geven van cursussen en stages zou in het ideale ge-

Wethouder Rutger Groot Wassink: 'Het welzijn van mensen bevorderen. Daarvoor zijn wij op aarde.'

val mogelijk moeten zijn. Dit opvangmodel wordt momenteel samen met vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, kerken en anderen die zich inzetten voor ongedocumenteerden vormgegeven. Groot Wassink klopt met zijn hand op een notitie op zijn bureau. 'Dit is het. Ik hoop voor kerst mijn definitieve plan naar de gemeenteraad te kunnen sturen, zodat voor de zomer van 2019 er over de stad verspreid een aantal kleinschalige opvanghuizen volop kunnen draaien. Een netwerk van herbergen door de stad heen. Niet alleen in de wijken aan de rand van de stad, maar ook in zuid.'

'Ik was een vreemdeling'

Van weerstand tegen dit plan wil Groot Wassink niets weten. In Betlehem was immers ook niet iedereen gediend van de ontheemden die een schuilplaats zochten. 'Ach, ik heb er goede gesprekken over met staatssecretaris Harbers (van asielzaken, red.). Het kabinet is het er niet mee eens, maar het is niet verboden. Wat zouden ze kunnen doen? De ME erop afsturen? De soep wordt niet zo heet gegeten als die wordt opge-

diend, denk ik dan maar.'

Dat Amsterdammers huiverig zijn voor een dagopvang bij hen in de buurt, gelooft de wethouder ook niet. Toen de actiegroep van ongedocumenteerden, *We are Here*, panden kraakten die achteraf niet onbewoond waren, werden ze er niet populairder op. 'Dat zogenaamde vergiskraken was dom, hadden ze nooit moeten doen. Vinden ze zelf nu ook. Maar wat is het alternatief? Dat ze op straat zwerven en daar rondhangen? Alleen al uit veiligheidsperspectief is dat onwenselijk. Vergeet niet: ze hebben niets, zelfs geen perspectief.'

Hij moet even nadenken, maar zegt dan glimlachend: 'Het is een christelijke plicht. Dat staat toch in Matteüs 25?' Hij heeft even geen Bijbel bij de hand, maar de tekst laat aan duidelijkheid niets te wensen over: 'Ik ben hongerig geweest, en gij hebt mij te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest, en gij hebt mij te drinken gegeven; Ik was een vreemdeling, en gij hebt mij geherbergd'. De Bijbelvaste wethouder weet waar hij het over heeft.

Opvanghuizen over de stad verspreid

Ziel

In de inleiding van het verkiezingsprogramma van GroenLinks schreef Groot Wassink dat hij zich zorgen maakte dat de stad 'zijn ziel' verliest. Ook al een christelijk begrip, maar zo bedoelde hij het niet. 'Ook een stad heeft een ziel, een identiteit. Ik wil daarmee zeggen dat de stad van iedereen is. De macht van het kapitaal is zo dominant geworden, dat het de essentie van deze stad aantast. Amsterdam is altijd een stad geweest waar mensen terecht konden, vluchtelingen, gewetensvervolgden of kunstenaars. Dat moet zo blijven. Hoe deed Jezus dat ook al weer? Hij joeg de tollenaars en geldwisselaars uit de tempel. Als het moet, dan doen we dat hier ook maar.'

Lachend: 'Mijn visioen voor de stad is dat we als Amsterdammers open naar elkaar blijven, maar ook meer verbonden. Het doel van politiek is toch het welzijn van mensen bevorderen. Daar voor zijn we op aarde.'

Scheurkalender mensen met dementie

Vervolg van pagina 6

Paula Irik: 'Verpleeghuizen hebben als opdracht mensen te begeleiden om veilig te sterven. Daarvoor bieden ze goede zorg. Het is er niet alleen maar kommer en kwel. Ronald Schmidt, lid van de Raad van Bestuur van Cordaan, noemt verpleeghuizen "academies van levenskunst". Daar sluit ik mij graag bij aan.'

Met kerst is het heel anders.

Het kerstfeest is mooier.

Het kerstverhaal.

Ligt er wel aan wie het vertelt.

Je leest het wel voor,

maar de klank is hoe je vertelt.

Uit de Scheurkalender, 24 december 2019

De Scheurkalender *Dementees 2019* is een mooi cadeau voor de feestdagen en te verkrijgen via *Kerk in Mokum*. Zo bespaart u verzendkosten. Stuur een berichtje naar redactie@protestantsamsterdam.nl met uw bestelling. U hoort wanneer u de kalender kunt ophalen. € 17,50 maakt u over naar Uitgeverij

Elixer, rek.nummer NL06ABNA040052266, zie ook elixer.nl.

Bestel ook het boekje *Beetje Boos* met prachtige teksten van mensen met dementie, opgetekend door Paula Irik en daarop geïnspireerde poëzie door Bette Westera, via jitskekingma@elixer.nl

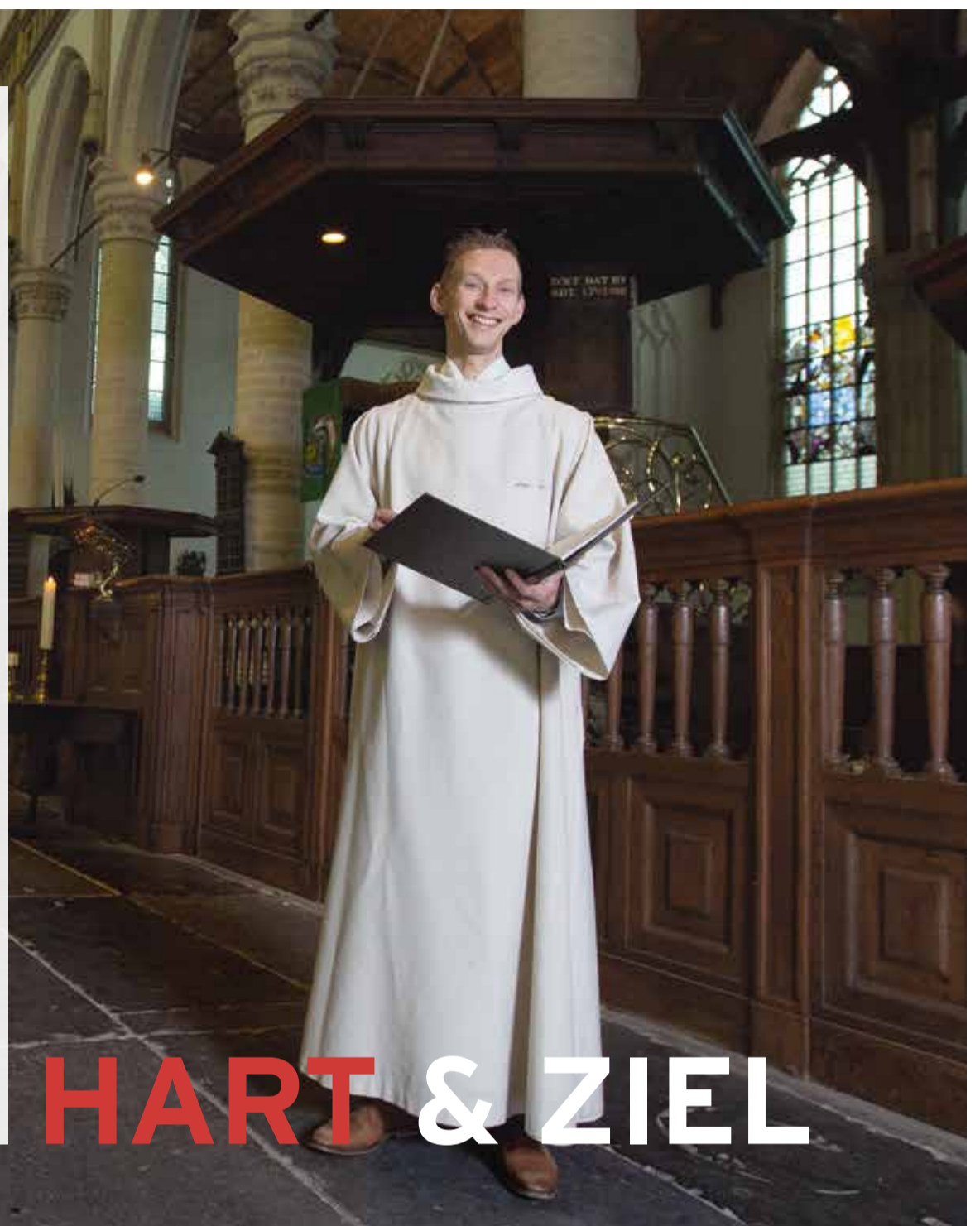
Herman Mussche (35) is sinds september cantor van de Oude Kerk. Hij woont in Utrecht, maar is nu drie van de vier zondagen in Amsterdam te vinden. Hij zingt, dirigeert de Sweelinckcantorij en vooraf kiest hij de liederen met predikant Jessa van der Vaart of een gastpredikant.

'De Oude Kerk is één van de plekken waar je als jonge musicus graag wilt werken, omdat de kerk belangrijk is in de traditie van de kerkmuziek. Jan Pieterszoon Sweelinck (1580-1621) was organist van de Oude Kerk. Hij geldt als Nederlands grootste componist. In het liedboek zijn veel liederen opgenomen die in de Oude Kerk zijn ontstaan: van componist Willem Vogel, dichter Sytze de Vries en componist Christiaan Winter. Ik ben blij om in die traditie te staan. Liturgie en muziek spelen een centrale rol in de Oude Kerk. Voor mij is liturgie een stukje hemel op aarde door de schoonheid ervan. Muziek is daarbij heel belangrijk. Er wordt veel klassieke kerkmuziek gezongen in de Oude Kerk, van William Byrd, J.S. Bach en natuurlijk van J.P. Sweelinck.'

'In de adventstijd hebben we op zondag 16 december om 18.00 uur het *Festival of Lessons and Carols*. Dan klinkt onder andere het Magnificat, de lofzang van Maria, net als lied 443 uit het liedboek: De engel Gabriël komt aangesneld. En het bekende Engelse lied *God rest you merry gentlemen*.

'Met kerst wil iedereen mooie en bekende kerstmuziek horen. Daarom zingen we in de kerstdienst liederen zoals Komt allen tezamen en Stille Nacht. Er komen wel 600 mensen. In de kerstnacht zingt de Sweelinckcantorij ook muziek van Sweelinck. Ik verheug me op de uitvoering van *Hodie Christus Natus est*. Het is een dansend stuk over de blijdschap van Jezus die geboren wordt. Als je de tekst zingt, voel ik mij betrokkener, dan komt het veel meer binnen. Je zingt je geloof te binnen!'

Baukje Bos-Burggraaff

HART & ZIEL

COLUMN

De moed om naïef te zijn

Margrietha Reinders is buurtdominee bij pioniergemeente Betondorp bloeit

Reageren? Mail naar redactie@protestantsamsterdam.nl

'Wek mijn zachtheid weer... geef mij terug de ogen van een kind, dat ik zie wat is en mij toevertrouw, en het Licht niet haat. (Huib Oosterhuis)

De klanken van dit lied voeren mij terug naar het kerk- en buurthuis Bethel in Den Haag waar weken achtereen een marathonviering is gehouden. Predikanten, priesters, voorgangers en kerkelijk werkers uit het hele land hielden hier dag en nacht een kerkdienst gaande: van prachtige liturgische bijeenkomsten tot verlegen gebeden. Aanbidingsmomenten, stiltevieringen en preken volgden elkaar op met kalme vasthoudendheid. Dominees in keurige toga's wisselden buurtwer-

kers met houthakkershemden en slobberbroeken af. Vrijwilligers zetten honderden liters koffie en thee en droegen honderden kaarsen aan. Alles bedoeld om een Armeense familie met in Nederland geboren kinderen kerkasiel te verlenen en zo hun deportatie te voorkomen. Niet om het overheidsbeleid te ondermijnen, maar om vragen te stellen bij het uitzetten van in Nederland gewortelde kinderen.

De belangen van kinderen zijn vastgelegd in het verdrag inzake de rechten van het kind, aangemen door de Verenigde Naties. Maar uitgerekend kinderen zijn dagelijks en overal slachtoffer van

oorlogsgeweld, armoede en honger. Ze kunnen zich niet verweren en het is makkelijk om ze ongestraft te kwetsen. Zelfs in Nederland kan de overheid kinderen van asielzoekers niet beschermen en zet ze in het volle bewustzijn van de consequenties de grens over. Het lijkt erg naïef om voor hun rechten in te willen staan met de weerloosheid van liederen en gebeden.

Maar juist nu worden we daartoe uitgedaagd! Door de zachtheid van het Kind, dat naar ons toekomt en dat ons aankijkt met ogen vol Licht.

Gezegende kerstdagen.

Colofon

Kerk in Mokum maandblad
December 2018,
jaargang 9, nummer 10
Protestantse Kerk Amsterdam
Nieuwe Keizersgracht 1A
1018 DR Amsterdam

Hoofdredactie:

Hanna van Dorssen

Eindredactie agendakatern:

Baukje Bos-Burggraaff

Bureauredactie: Iris Stekelenburg,
abcredactie.nl

Contact:

redactie@protestantsamsterdam.nl
of 020 53 53 700

Aan dit nummer werkten mee:

Guido Attema, Harmen Brethouwer,
Hanna van Dorssen, Karel Eykman,
Tirza van der Graaf, Peter Idenburg
Alfard Menniga, Margrietha Reinders,
Wilfred Scholten, Els van Swol

Abonnement: Een abonnement opgeven
of opzeggen doet u via
abonnementen@protestantsamsterdam.nl
of 020 53 53 700 (9.00-17.00 uur).

Eenmaal per jaar wordt u uitgenodigd
een vrijwillige bijdrage te betalen.
Rek.nr. NL13 FVLB 0635 8012 21 t.n.v.
Protestantse Gemeente te Amsterdam
inz. Kerkblad

Verschijningsfrequentie: *Kerk in Mokum*
verschijnt 10x per jaar, 5x als blad
van 14 pagina's en 5x als agenda van 6
pagina's. Het volgende nummer komt uit
op 8 januari 2019.

Vormgeving: Studio Edens, Amsterdam
Druk: Vellendrukkerij BDU, Barneveld

Protestants020

ProtestantseKerkAmsterdam

protestantsamsterdam.nl

protestantse kerk
amsterdam

Pleisterplaats voor de ziel